

Резюме на научните трудове и публикации,
представени от полк. д-р Васил Станков
за участие в конкурс за академичната длъжност „доцент”

Монографии

1. Станков, Васил. ГЕОПОЛИТИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА КОНФЛИКТА В СИРИЯ, ВА „Г.С.Раковски“, 2019. ISBN 978-619-7478-25-9. стр 143.

http://rnda.armf.bg/wp/wp-content/uploads/2019/07/Monogr_Vasil-Stankov.pdf

В книгата са изследвани основните движещи сили и е разкрита мотивацията на главните военнополитически фактори, които определят възникването, развитието и перспективите за разрешаване на сирийската криза. Разгледани са многопосочните усилия за разрешаване на конфликта и възможните сценарии за изход от него. Направена е оценка на влиянието на конфликта върху средата за сигурност в Близкия изток, на Балканите и в Черноморския регион. Посочени са и отраженията на сирийския конфликт върху сигурността и интересите на България.

Основната идея на монографията произлиза от обстоятелството, че поради географското си разположение България е пряко засегната от негативните последици на войната в Сирия, а сигурността ѝ е изложена на редица рискове и предизвикателства. Напрежението в Близкия изток вероятно ще се задържи високо и след приключване на активната фаза на конфликта, тъй като противоречията и борбата за надмощие ще продължат. Конфликтът в Сирия предоставя на България и възможност да осъществи своите геополитически шансове, като поддържа активна позиция по проблемите на Близкия изток и възприеме ролята на двигател на стабилизиращите процеси в Западните Балкани. Това предполага непрекъснато следене и анализиране на геополитическите аспекти на сирийския конфликт и регионалните му отражения.

В книгата се акцентира върху геополитически измерения на конфликта като основа за анализа на причините за неговото възникване,

закономерностите на развитието и пътищата за разрешаването му. Целта е да се състави сравнително пълна картина на мотивацията на участниците и заинтересованите страни, да се прогнозира намеренията и амбициите им, да се подпомогне формулирането на адекватна национална позиция и разработването на ефективна стратегия за преодоляване на онези последици от конфликта, които пряко засягат нашата страна.

Чрез изследването на геополитическите измерения на конфликта са анализирани неговите регионални и глобални отражения и многопосочният им ефект върху геополитическата динамика и средата за сигурност. Обоснован е изводът, че мащабите, обхватът и продължителността на конфликта са продиктувани от интересите на редица регионални и глобални фактори, които целят да разширят сферите си на влияние и да реализират дългосрочна военнополитическа и икономическа изгода. Подчертава се аргументът, че перспективите за урегулиране на конфликта зависят от сложния баланс между геополитическите цели на пряко заинтересуваните страни и амбициите за участие във властта на несистемните участници в лицето на легитимната опозиция и радикалните групировки. Направена е прогнозата, че този баланс ще намери израз във формулата за подялба на властта и за разпределение на суверенитета в Сирия.

Направеният анализ дава основание за предположението, че независимо от изхода на конфликта, Сирия задълго ще остане конкурентно геополитическо пространство и източник на нестабилност, породена от острите и разнопосочни противоречия между главните действащи лица. Отговорността за опазване и поддържане на мира ще бъде поета от тези членове на международната общност, които не са участвали пряко или косвено в конфликта.

В книгата аргументирано се твърди, че войната в Сирия непосредствено влияе върху геополитическите процеси и средата за сигурност в Близкия изток, Балканите и Черноморския регион. Положително

проявление на тези процеси вероятно ще бъде засилването на процеса на интеграция на страните от Западните Балкани в ЕС и НАТО. Изрично се отбелязва, че конфликтите не пораждаат само рискове и предизвикателства, а предоставят и възможности за изява на държавите, които чрез активна позиция и конструктивен подход са в състояние да обединят усилията на засегнатите страни и да бъдат фактор на стабилността.

Монографията се състои от увод, три глави и заключение. В увода са приведени факти в подкрепа на твърдението, че гражданската война в Сирия е един от най-тежките и кръвопролитни конфликти в света, който оказва дестабилизиращо въздействие върху обстановката не само в Близкия изток и Източното Средиземноморие, но и в Черноморския регион, Балканите и Западна Европа.

В първа глава се проследяват причините и същностните страни на конфликта в Сирия, което внася допълнителна яснота относно каузата и групирането на многобройните участници. Посочени са противостоящите страни и главните действащи лица, включително военизираните формирования на страната на режима на Башар ал Асад, структурите и формированията на опозицията и радикалните групировки.

Втора глава съдържа анализ на геополитическите характеристики и параметри на конфликта, като в този контекст подробно са изследвани ролята и позициите на заинтересованите регионални и глобални играчи. Разкрити са интересите, мотивацията и действията на Иран, Турция, арабските монархии от Персийския залив (Саудитска Арабия, Обединените арабски емирства и Катар), Израел, Русия, САЩ, Европейския съюз и държавите от БРИКС.

В трета глава са разгледани международните инициативи за политическо разрешаване на конфликта, анализирани са перспективите за неговото разрешаване и са посочени последиците за сигурността и стабилността в регионален и глобален мащаб. Изследвани са ролята и заслугите на СС на ООН, проследява се най-важното от дейността на

Женевския мирен процес, преговорите в Астана и Сочи. Формулирани са възможните сценарии за изход от конфликта. Направена е оценка на влиянието на конфликта върху средата за сигурност в Близкия изток, на Балканите и в Черноморския регион. Подчертани са отраженията на сирийския конфликт върху сигурността на България.

2. Станков, Васил. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ВОЕННОПОЛИТИЧЕСКАТА ОБСТАНОВКА В КРИЗИСНИ РАЙОНИ.

ВА „Г.С.Раковски“, 2019, стр. 129 ISBN: 978-619-7478-28-0

Монографията представлява систематизирана методика за анализ и оценка на ВПО с акцент върху нейните кризисни състояния, характерни за регионите, които представляват интерес за България от гледна точка на произлизащите от тях военнополитически рискове и заплахи за интересите и сигурността на нашата страна и нашите съюзници от НАТО и ЕС.

Главната цел на книгата е да се очертае една методологична рамка, която би позволила да се набележат верни подходи към анализа на състоянието и перспективите за развитие на ВПО, включително на тенденциите с дълговременен или ситуационен ефект.

ВПО е разгледана като част от динамичната система на съвременната среда за сигурност, което позволява при военнополитическите анализи нейните елементи да се позиционират в по-широкия контекст на сигурността. Чрез този подход се определят взаимовръзките между военнополитическите субекти на различните нива на сигурността и се анализират посоката, интензивността и ефекта от въздействието на военнополитическите фактори. Посочено е мястото на ВПО в системата от фактори и аспекти на сигурността и са анализирани нейните същност, съдържание и основни структурни елементи.

В книгата са дефинирани подходите и методите за анализ на ВПО в кризисни райони. За целта първо са изследвани различните състояния и критериите за оценка на ВПО с акцент върху същността и съдържанието на военнополитическата криза като нейно специфично състояние, което се

отличава с редица характерни особености. По този начин е направено въведение в методиката за разработване на наблюдаемите диагностични признаци (индикатори), които са основата на предупредителната и прогнозираща функция на анализа. В монографията са аргументирани важността и значението на системния подход като средство за анализ на ВПО и неговото използване при анализа на военнополитически кризи, за да може впоследствие да се разясни приложението на различните методи за анализ на военнополитическа информация и оценка на обстановката в кризисни райони.

В монографията подробно са представени същността, предназначението и начина на използване на пет логико-интуитивни и шест рационално-логически аналитични методи за оценка и прогнозиране на ВПО при осъществяване на кризисен анализ. Разгледана е спецификата на военнополитическите анализи в регионите, представляващи интерес за България в контекста на два от разгледаните аналитични методи, които са особено подходящи за предупреждение и прогнозиране на кризисни процеси от военнополитически характер. Посочен е начинът за използването им, както и на другите аналитични методи, за анализ и оценка на ВПО на фона на характеристиките и параметрите на военнополитическите процеси в Черноморския регион, Западните Балкани и Източното Средиземноморие като част от Близкия изток.

Монографията се състои от увод, три глави и заключение.

В увода се отбелязва, че планирането на адекватни варианти за отговор е невъзможно без своевременен и точен анализ на ВПО, който позволява формулирането на правилни решения. Пълнотата на анализа и прецизността на оценките са особено важни в днешно време, когато едно събитие от тактически мащаб може да бъде заредено с висок конфликтен потенциал и да има стратегически последици за мира и стабилността. Поради това особено актуален е въпросът за начините за повишаване на ефективността и качеството на анализите на ВПО в кризисните райони, както и възможностите за разработване на практически инструменти за изясняване,

оценяване, предупреждение (предвиждане) и прогнозиране на ВПО в районите, представляващи интерес за България.

В първа глава е изследвана съвременната среда за сигурност като динамична система, изведени са нивата (равнищата) на сигурността и са идентифицирани разположените на тях субекти, както и факторите и аспектите на сигурността. Разгледани са същността и съдържанието на ВПО и са изследвани основните ѝ структурни елементи.

Във втората глава са разгледани съдържанието и основните понятия, свързани с военнополитическата криза като състояние на ВПО и са анализирани нейните специфични особености в кризисните райони. Изведен е системният подход като средство за анализ на ВПО и е обосновано неговото използване при анализа на военнополитическа криза. Разгледани са същността и видовете методи за анализ на военнополитическа информация и оценка на военнополитическа криза: логико-интуитивни (Метод на експертните оценки, Колективно генериране на идеи или „мозъчна атака“, Морфологичен анализ, Метод на структурираните аналогии, Метод „Делфи“) и рационално-логически методи (Проверка на ключовите предположения, Задълбочено мислене, Анализ на локалните фактори и Разкриване на дезинформация).

В трета глава отделно са разгледани методите за предупреждение и прогнозиране на военнополитическа криза (Индикатори и сценарии и Формулиране на стратегически предвиждания). Изследваните аналитични методи са проектирани върху практическия контекст на ВПО в регионите, представляващи интерес за България – Черноморския регион, Западните Балкани, Източното Средиземноморие и Близкия изток.

В заключението се посочва, че прогнозирането и оценката на ВПО в кризисни райони са в основата на кризисното планиране, тъй като служат за разработване на стратегическата оценка и формулиране на вариантите за отговор на военнополитическите кризи. Тези варианти подпомагат изготвянето на плана за реагиране, който може да се основава на ограничаване на действието на негативните фактори и засилване на ефекта от

благоприятните обстоятелства. По този начин предупредителната и прогнозиращата функция на анализа може да доведат до реализирането на конкретни предимства и ползи за нашата страна в кризисна обстановка.

Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация

3. Stankov, Vasil. The Role of the European Union for the Settlement of the Conflict in Syria. Socioint, 6th International Conference on Education, Social Sciences and Humanities, 24-26 June, 2019-Istanbul, p.511-514. ISBN: 978-605-82433-6-1.

http://www.oecrints.org/socioint19_e-publication/abstracts/a287.htm

В статията са разгледани усилията на ЕС и страните членки да реализират принос за разрешаването на сирийския конфликт, като е посочен аргументът, че политическият и дипломатически потенциал на Съюза позволява по-широкото му ангажиране с мирния процес, още повече че последствията от конфликта оказват съществено въздействие върху европейските държави. Направен е преглед на индивидуалните усилия на водещите страни членки и е посочена липсата на съгласувана съюзна стратегия. След това се подчертава финансовият принос на страните членки на ЕС, предназначен за облекчаване на хуманитарната ситуация и се акцентира върху основните аспекти на стратегията “Към всеобхватен подход на ЕС към сирийската криза“, приета от Съюза през юни 2013 г. В заключение се подчертава значението на политическата воля на европейските лидери и конкретно на способността им да намерят синергия в съвместните си усилия, за да докажат, че ЕС може да има решаваща роля в разрешаването на жизненоважните глобални проблеми на сигурността.

Ключови думи: Европейски съюз, конфликт, Сирия, принос

4. Stankov, Vasil. International Peace Initiatives to Resolve the Conflict in Syria. Socioint, 6th International Conference on Education, Social Sciences and

Humanities, 24-26 June, 2019-Istanbul, p.493-498 . ISBN: 978-605-82433-6-1.

http://www.oocerints.org/socioint19_e-publication/abstracts/papers/275.pdf

Статията разглежда международните усилия за прекратяване на конфликта и стартиране на съдържателен мирен процес, който може да помири враждуващите страни и да ги ангажира в поредица от преговори, насочени към инициране на национален диалог, изработване на взаимно приемлив проект на Конституция и подготовка на свободни и справедливи избори. Посочени са мирните инициативи на Съвета за сигурност на ООН и подробно е изследван т.нар. Женевски мирен процес. По-нататък са анализирани мирните усилия, предприети с водещата роля на страните, ангажирани в най-голяма степен със събитията на терен – Русия, Турция и Иран, и са обобщени резултатите от срещите в Астана, проведени с цел да се договорят условията за прекратяване на военните операции и започване на мирен диалог между режима и опозицията. В заключение е направен извод, че политическото разрешаване зависи от баланса между геополитическите цели на външните заинтересовани страни и властовите амбиции на вътрешните фактори.

Ключови думи: конфликт, Сирия, преговори, мирен процес

Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове или в специализирани издания за класифицирана информация

5. Stankov, Vasil. Iranian Involvement in the Syrian Conflict. KNOWLEDGE –International Journal Vol.30.6.March, 2019, стр. 1437-1440. ISSN 1857-923X (for e-version). ISSN 2545 – 4439 (for printed version).

<https://ikm.mk/ojs/index.php/KIJ/article/view/949/381>

Статията започва с преглед на сирийско-иранските отношения и причините за подкрепата на Иран за сирийския режим в началото на конфликта и след това. Подробно са разгледани общите интереси, които определят трайното сътрудничество между двете страни в областта на външната политика и отбраната, икономиката и сигурността. След това е

направен анализ на същността и мащаба на участието на Иран в Сирия и отраженията в регионален и вътрешен план. В заключение е очертана възможната роля на Иран в Сирия след приключването на активната фаза на конфликта и са посочени очакваните позиции на опонентите и съюзниците на Иран по отношение на неговите намерения за запази присъствието и влиянието си в Сирия.

Ключови думи: Иран, Сирия, участие, конфликт, баланс на интересите

6. Станков, Васил. Съвременни измерения на сътрудничеството между Турция и ЕС в областта на отбраната. Годишна военна научна конференция с международно участие на тема: „Съвременни аспекти на сигурността – предизвикателства, подходи, решения” 20 – 21 юни 2018 г. Годишник на Военна академия „Георги Стойков Раковски“, Факултет „Командно-щабен, 2018 г. стр.422-426. ISSN 1312-2991.

<http://rnda.armf.bg/wp/wp-content/uploads/2015/03/Godishnik-1ksh-2018.pdf>

Статията разглежда отношението на Турция към европейските инициативи в областта на отбраната и нейния стремеж да участва при равни условия в Постоянното структурирано сътрудничество (PESCO), за да се интегрира в Общоевропейската политика за сигурност и отбрана. Посочени са мотивите, които определят намерението на Турция за стане пълноправен член на Европейската отбранителна агенция (EDA) и на други отбранителни структури на ЕС. След това е направен анализ на причините, които възпрепятстват сътрудничеството в областта на отбраната между ЕС и Турция, включително продължаващите неразбирателства със страни-участнички в PESCO като Гърция и Република Кипър. В заключение е направена оценка на възможностите на Турция да допринесе за изграждането на европейската отбранителна архитектура в контекста на сценариите за развитие на PESCO.

Ключови думи: Турция, споразумение в областта на отбраната, структурирано сътрудничество, Европейски съюз, оперативни способности.

7. Станков, Васил. Към въпроса за влиянието на сирийската криза

върху регионалната не/сигурност. Годишна военнаучна конференция с международно участие на тема „Съвременни аспекти на сигурността – предизвикателства, подходи, решения” 20 – 21 юни 2018 г. Годишник на Военна академия „Георги Стойков Раковски“, Факултет „Командно-щабен, 2018 г. стр.416-421. ISSN 1312-2991.

<http://rnda.armf.bg/wp/wp-content/uploads/2015/03/Godishnik-fksht-2018.pdf>

В уводната част на статията са разгледани хуманитарните аспекти на гражданската война в Сирия и нейните отражения в регионален и международен план, основно бежанската вълна и разрастването на тероризма в Близкия изток и по целия свят. След това се анализират реалните причини за възникване на конфликта с акцент върху тежките социално-икономически и политически проблеми в Сирия преди войната. Посочва се, че най-важната причина за гражданската война е дълбоката криза на управляващия режим и на неговата вътрешна и външна политика, настъпили поради слабата легитимност на управлението. Накрая сирийският конфликт се дефинира като дестабилизиращ фактор в Близкия изток, Западните Балкани и Черноморския регион и се посочват възможностите, които ще възникнат в рамките на следвоенното възстановяване на Сирия.

Ключови думи: регионални отражения, Сирия, бежанци, тероризъм, Близък изток, Западни Балкани, Черно море.

8. Станков, Васил. Сирийският конфликт и възможните сценарии за постигане на стабилност и мир. Военен журнал, Военна академия „Г. С. Раковски“, София, България, бр.1-2, 2019, стр.17-22, ISSN 0861-7392.

<http://rnda.armf.bg/wp/wp-content/uploads/2019/05/1-2.pdf>

Статията “Сирийският конфликт и възможните сценарии за постигане на стабилност и мир” разкрива геополитическите параметри на гражданската война в Сирия като основна причина за съществените ѝ отражения върху регионалната и глобалната среда за сигурност. Разгледана е политиката на основните участници в конфликта и е направена оценка на перспективите за помирение в контекста на ожесточаващата се борба за власт и влияние. Направен е преглед на актуалното развитие на обстановката и на действията

на Турция, Русия и Иран след решението на САЩ да изтеглят своя контингент от страната. В заключение детайлно са анализирани три възможни сценарии за разрешаване на конфликта и техните отражения в регионален и глобален аспект.

Ключови думи: конфликт, Сирия, геополитически параметри, среда на сигурност, баланс на интересите, сценарии.

9. Станков, Васил. Прилагане на системния подход при анализа на военнополитически кризи. Военен журнал, Военна академия „Г. С. Раковски“, София, бр. 3, 2019, стр 13-17, ISSN 0861-7392

Статията “Прилагане на системния подход при анализа на военнополитически кризи” разглежда системния подход като практико-приложен инструмент за анализ на военнополитическата обстановка, който е в състояние да разкрие динамиката на нейните подсистеми и елементи, тяхната взаимна обвързаност и взаимозависимост. Посочени са характеристиките на ВПО в кризисните райони, които се определят основно от наличието на непосредствени рискове и заплахи за сигурността и интересите на военнополитическите субекти и е обоснована необходимостта от разработване на списъци с индикатори, които свидетелстват за зараждането и развитието на кризата. Разгледани са видовете индикатори с главно внимание на предупредителните и кризисните и са посочени изискванията, на които следва да отговарят. В заключение са отбелязани особеностите на системния подход при кризисните анализи на фона на промените в свойствата, обхвата и състава на системата на ВПО в кризисни ситуации.

Ключови думи: подход, анализ, военнополитическа обстановка, индикатори, криза

10. Станков, Васил. Необходима ли е нова стратегическа концепция на НАТО. Сборник научни трудове на международна научна конференция на тема “Модерна сигурност и съвременни технологии“, 15 март 2019 г, Втора част, стр. 363-366. Научно-технически съюз по

машиностроене "Индустрия - 4.0", ISBN 978-619-7383-13-3.

Докладът проследява мисията на НАТО на фона на променящата се среда за сигурност и разглежда дебата за актуализиране на Стратегическата концепция на Алианса. Направени са ретроспективен анализ на съюзните стратегически документи на НАТО и съпоставяне със съдържанието и темповете на промяна на средата за сигурност през различните периоди от развитието му, като акцентът е поставен върху приетата на 19.11.2010 г. в Лисабон Стратегическа концепция.

Анализирани са промените в средата за сигурност, настъпили след приемането на Концепцията и са разгледани съдържанието и насоките на дебата във връзка с необходимостта от приемането на нов стратегически концептуален документ.

Ключови думи: НАТО, стратегическа концепция, сигурност, предизвикателства, заплахи.

11. Станков, Васил. Регионалната стратегия на Турция на фона на европейската интеграция на Западните Балкани. Сборник научни трудове на международна научна конференция на тема "Модерна сигурност и съвременни технологии", 15 март 2019 г., Втора част, стр.367-371. Научно-технически съюз по машиностроене "Индустрия - 4.0", ISBN 978-619-7383-13-3.

Докладът разкрива защо Западните Балкани са подходяща среда за регионалната стратегия на Турция и анализа присъединяването към ЕС на страните от региона. Подробно е аргументирано твърдението, поради редица причини (слаба държавност, нестабилни институции, тежки икономически и социални проблеми в повечето страни) регионът на Западните Балкани е стественият избор за реализацията на регионалната стратегия на Турция.

Подробно са анализирани перспективите за постигане на целите на регионалната политика на Турция на фона на процесите на европейска интеграция на страните от Западните Балкани и интересите на глобалните фактори.

Ключови думи: Западни Балкани, Турция, Европейски съюз, стратегия.

12. Станков, Васил. Амбиции на Турция за транснационално влияние. Сборник научни трудове на международна научна конференция на тема "Модерна сигурност и съвременни технологии", 15 март 2019 г. Втора част, стр.372-376. Научно-технически съюз по машиностроене "Индустрия - 4.0", ISBN 978-619-7383-13-3.

Докладът разкрива целите, намеренията и амбициите на Турция да се превърне в глобална сила като използва различни институции и организации за задълбочаване на сътрудничеството с тюркския свят. Подробно са разгледани са ролята, функциите и задачите на основните държавни институции и неправителствени организации, предназначени за разпространяват и разширяват турското културно-информационно въздействие и да създават предпоставки за трансформирането му в икономическо и политическо влияние.

В заключение се посочва, че реализацията на тази стратегия в Европа и на Балканите се сблъсква с обективни трудности и предизвикателства, произлизащи от противоречивите процеси в самата Турция, които не съответстват на социално-политическите критерии и стандарти на повечето европейски общества.

Ключови думи: Турция, влияние, тюркски свят, сътрудничество

13. Станков, Васил. Особенности на разузнавателния анализ на военнополитически кризи (специализирано издание на ВА "Г. С. Раковски" за класифицирана информация, Вх. № СИ-28-98/25.10.2019 г., Рег. № RB 211101-001-04/4-1948/23.10.2019 г.)

Некласифицирано резюме: Статията изследва специализираните методи и способности за разкриване на рисковете и заплахите за националната и съюзната сигурност при възникването и развитието на военно-политическите кризи като основа за разработването варианти за реагиране (отговор). Аргументирана е необходимостта от проверка на достоверността и правилно

тълкуване на постъпващите сведения и са посочени способите за разкриване на дезинформация. В заключение разузнавателният анализ на военнополитически кризи е разгледан като базисен елемент и важен етап от кризисното планиране в национален и съюзен формат.

14. Станков, Васил. Информационно-аналитичен обзор на обстановката в Северна Сирия (специализирано издание на ВА “Г. С. Раковски“ за класифицирана информация, Вх. № СИ-28-98/25.10.2019 г., Рег. № RB 211101-001-04/4-1948/23.10.2019 г.)

Некласифицирано резюме: В статията за разгледани основните военнополитически фактори, които се вземат предвид при информационно-аналитичните оценки и прогнози на ВПО в Северна Сирия. Посочени са ролята и мястото на отделните елементи на ВПО и значението им за разработване на аналитичните продукти. Внимание е отделено на необходимостта от анализ и оценка на противостоящите страни като потенциален източник на военно-политически рискове и заплахи. Анализирани са отраженията на актуалните военно-политически събития върху състоянието и перспективите на ВПО и по-конкретно върху характера на военно-политическите отношения между основните заинтересувани страни.

полк. д-р ————— (П) ————— (Станков)